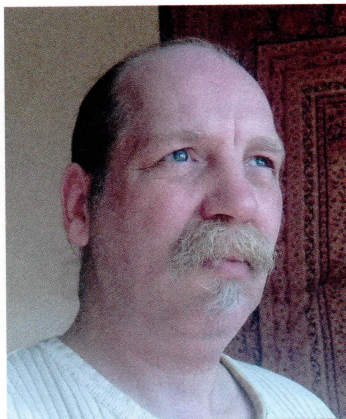

WET VERPLICHTE GGZ: GEVOLGEN VOOR NAASTE FAMILIE

'Een mantelzorger hoeft niet zijn hele leven overhoop te gooien'

Zorgmachtiging, PvA, EKC, FVP, mentorschap, allemaal begrippen die in de nieuwe wet voorkomen en waar naasten volop mee te maken krijgen. Rutger Kips komt namens MIND op voor de belangen van patiënt en familie. In allerlei overleggen praat hij mee over de invoering. Hij legt aan Geertje Paaij uit wat er voor familie verandert als de Wvggz in 2020 ingaat.

Rutger Kips heeft na een periode van dakloosheid vanuit ervaringsdeskundigheid tien jaar in Nijmegen als 'straatadvocaat' gewerkt. Hij houdt zich momenteel vooral bezig met collectieve belangenbehartiging voor mensen uit de ggz, de maatschappelijke opvang of de verslavingszorg.

De Wet verplichte ggz (Wvggz) is de opvolger van de Bopz, de wet Bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen. Onder de Bopz draait alles om een opname in een psychiatrisch ziekenhuis. Daardoor vallen mensen buiten de boot over wie zorgen zijn, maar niet zo acuut dat een gedwongen opname gerechtvaardigd is.

Kips: 'We kennen allemaal mensen die zorg mijden, soms dakloos of verslaafd zijn. Een van de doelen van de Wvggz is om deze mensen - desnoods gedwongen - te behandelen. Onder hen zijn waarschijnlijk mensen die nog wél over capaciteiten beschikken om een gedwongen opname te voorkomen. Voor deze groep is bijvoorbeeld een Plan van Aanpak geschikt.'

Zorgmachtiging

Iedereen kan vanaf 1 januari 2020 melding doen bij zijn gemeente als hij vindt dat iemand verplichte zorg nodig heeft. De gemeente moet die melding onderzoeken en de procedure voor een 'zorgmachtiging' (de huidige Rechterlijke Machtiging) bij het Openbaar Ministerie in gang zetten.

Plan van Aanpak

In gevallen waar geen crisis dreigt met onmiddellijk gevaar, krijgt iemand de mo-

gelijkheid om een Plan van Aanpak (PvA) op te stellen, samen met zijn naasten.

Hierin spreken zij af wat er nodig is om dwang af te wenden en wie wat kan doen. Kips: 'Dat kan bijvoorbeeld zijn dat een naaste een paar keer per week komt eten bij de patiënt.'

Ook bij een gedwongen opname kan een PvA nuttig zijn. Voorwaarden van de nieuwe wet zijn dat de patiënt erachter staat én dat hij of zij er naasten bij betreft. Die moeten natuurlijk wel willen en ook kunnen bijdragen aan de zorg. 'Mantelzorg is niet iets wat de wet kan afdwingen,' zegt Kips. 'Je wordt niet gedwongen je hele leven overhoop te gooien.'

Eigen Kracht Conferentie

MIND stimuleert het gebruikmaken van Eigen Kracht Conferenties (EKC) waarin een patiënt met zijn sociale netwerk en hulpverleners bijeenkomt om afspraken te maken over ieders rol en wat daarvoor nodig is.

Vastlegging gebeurt in een familiegroepsplan. Een coördinator van de EKC roept mensen bijeen, maar bemoeit zich niet met de inhoud van het plan noch met de uitvoering ervan.

'Het kan zijn dat bijvoorbeeld schuldhulpverlening moet worden ingeschakeld om iemands financiële situatie stabiel te

'Ik kook niet langer voor je. Het wordt tijd voor de maaltijdservice'

maken waardoor hij minder snel in paniek raakt,' zegt Kips. 'Misschien kan ook een naaste helpen om de woning schoon te houden. Dat kan ook meehelpen de psychose op afstand te houden.'

Familievertrouwenspersoon

Kips: 'Het is helemaal niet gezegd dat alles bij naasten terecht moet komen. Als naaste moet je ook je draagkracht aangeven.'

Er kan een moment aanbreken dat je bijvoorbeeld zegt: "Ik kook niet langer voor je. Het wordt tijd voor maaltijdservices, want je zorgt niet goed voor jezelf."

In de wet is het instituut familievertrouwenspersonen vastgelegd. FVP kunnen - kosteloos - helpen de positie van familie te bewaken. Zij zijn bekend met de manier van werken in de ggz én met de desbetreffende instelling in een regio.'

Mentorschap

Als een ggz-patiënt een mentor heeft, kan die zijn belangen behartigen bij een behandeling.

Door de nieuwe wet wordt de informatie-positie van een mentor gewaarborgd. 'Op het moment dat er gedwongen zorg wordt aangevraagd, is de ggz verplicht de mentor hierover te informeren. Bij een EKC zal een behandelaar er dus op moeten hameren dat ook de mentor aanwezig is.'

Maatschappelijke voorwaarden voor herstel

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGZ) bracht op 26 juni 2018 een kritisch rapport uit over de zorg buiten de muren van ggz-instellingen.

De conclusie is dat de ggz onvoldoende doet voor chronische patiënten en fami-

lie onvoldoende betreft bij de zorg. Een ggz-team zou familie moeten ondersteunen en met hen samenwerken voor een vangnet rondom hun naaste. Ook ontbreekt het aan overleg tussen huisartsen, wijkteams en welzijnsorganisaties.

Kips: 'Dit zal niet onbesproken blijven tijdens het invoeringstraject van de Wvggz. Een van de belangrijkste pijlers van de wet is dat wordt voldaan aan de maatschappelijke voorwaarden voor herstel. Dat betekent dat de ggz de verantwoordelijkheid heeft om alle aspecten rondom een patiënt in ogenschouw te nemen. Als je psychotisch bent, loopt je hoofd vaak om. Dan ben je niet in

staat om de contacten met wijkagent, schuldhulpverlener of woningbouwcorporatie te coördineren.

De psychiatrie zal als het ware uit de bossen moeten komen om middenin de maatschappij te gaan staan en meer partners te betrekken bij de zorg rondom een patiënt. Ik hoop dat de ggz deze rol actief en assertief zal vervullen. Erkenning door alle maatschappelijke partijen en een gezamenlijke aanpak volgen dan vanzelf.'

Geertje Paaij | yn@ypsilon.org

www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/32399_wet_verplichte_geestelijke

www.dwangindezorg.nl

Proeftuinen

In iedere regio gaan een of meerdere ggz-instellingen oefenen met de nieuwe wijze van werken vanaf 1 januari 2020, wanneer de Wet verplichte ggz ingaat.